

ALI-40 Neuvonen Mari(UM)

18.03.2021
JULKINEN

Asia

Yhteinen tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle uudistettu kumppanuus eteläisten naapurimaiden kanssa Uusi Välimeren alueen toimintaohjelma /Förnyat partnerskap med det södra grannskapet - En ny agenda för Medelhavsområdet

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

EU on julkaissut yhteisen eteläistä naapurustoa koskevan tiedonannon 9.2.2021 sekä sitä tukevan talous- ja investointisuunnitelman. Tiedonannosta on käyty alustava keskustelu työryhmätasolla. Suomi suhtautuu myönteisesti strategiaan, sillä siinä on todettu yhteisten arvojen (ihmisoikeudet, demokratia, oikeusvaltioperiaatteet ja sukupuolten välinen tasa-arvo) muodostavan yhteistyön perustan. Tiedonannossa todetaan myös, että EU:n tuki kumppanimaille määräytyy sen mukaan, miten jälkimmäiset sitoutuvat mm. yhteisiin arvoihin. Tiedonannon liitteenä on talous- ja investointisuunnitelma, jonka avulla on tarkoitus toteuttaa konkreettisia investointeja ja hankkeita.

Ulkoministerien on tarkoitus keskustella 23.3.2021 järjestettävässä ulkoasianneuvostossa konkreettisista toimista, joilla EU:n eteläistä naapurustoa koskeva uusi strategia operationalisoidaan ja niistä tukitoimista, jotka listataan strategian liitteenä annetussa talous- ja investointisuunnitelmassa. Strategian käsittely käynnistyi syksyllä 2020 ulkoministerien epävirallisella lounaalla ja Eurooppa neuvosto keskusteli lyhyesti 26.2.2021 strategiasta ja vahvisti EU:n poliittisen ja strategisen sitoutumisen Eteläisen naapurustoon. Lisäksi se vahvisti aikaisemmat neuvoston päätelmät joulukuulta 2020, jossa neuvosto kutsui käynnistämään yhteisen tiedonannon uudistamisen ja implementoinnin.

Suomen kanta

Suomi tukee EU:n yhteisen tiedonannon ja sitä tukevan talous- ja investointisuunnitelman ripeää implementointia.

Suomi on johdonmukaisesti koko valmistelun ajan korostanut sitä, että yhteistyön eteläisten naapuruuksien kanssa tulee perustua EU:n arvojen (ihmisoikeudet, sukupuolten välinen tasa-arvo, hyvä hallinto ja oikeusvaltioperiaate) noudattamiseen sekä siihen, että kumppanuusmaat ovat aidosti omalta osaltaan sitoutuneet yhteisiin tavoitteisiin. Näiden kaikkien periaatteiden mukaiset toimet tulee näkyä konkreettisella tasolla hankkeissa ja muissa toimissa, joissa käytetään EU:n tarjoamia rahoitusmetodeja.

Lisäksi Suomi tukee kaikkia niitä toimia, joilla varmistetaan naisten ja nuorten sisällyttäminen kaikkeen yhteisesti tuettuun toimintaan. Myös ympäristönsuojelunäkökohdat, kestävä kehitys ja

”Team Europe” tulee olla läpileikkaavia teemoja, joiden tulee näkyä konkreettisissa hankkeissa ja tuetuissa sektoreissa.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan naapuruuspolitiikka (*ENP, European Neighbourhood Policy*) luotiin vuonna 2004 EU-laajentumisen jälkeen. ENP tukee poliittisia ja taloudellisia uudistuksia kuudessatoista EU:n naapurivaltiossa, joista kymmenen etelässä ja kuusi idässä tavoitteena rauhan, vakauden ja taloudellisen hyvinvoinnin edistäminen koko alueella. ENP:n ei ole tarkoitus johtaa EU:n laajentumiseen, eikä se tarjoa osallistujille maille jäsenyysperspektiiviä. Pyrkimyksenä on vahvistaa demokratiaa, ihmisoikeuksia, oikeusvaltiota, hyvää hallintoa ja sosiaalista kehitystä naapurivaltioissa sitoutumalla yhteisiin arvoihin.

Kokonaisuudesta on käyty noin kerran viidessä vuodessa uudistustarkastelu. Nyt käsitteillä olevaa kierrosta edeltävä tarkastelu tehtiin 2015 ja kuluneet viisi ja puoli vuotta sekä maailmanlaajuinen pandemia ovat tehneet tarkastelun jälleen ajankohtaiseksi. Vuoden 2021 tiedonannon alkuvaiheessa olisi tarkoitus vastata alueen sosio-ekonomisiin haasteisiin, mutta pitkällä tähtäimellä auttaa sekä eteläistä naapurustoa kuin EU:takin elpymään. Ehdotuksessa on vahvasti mukana EU:n uudet prioriteetit kuten Green Deal, digitalisaatio ja energiaratkaisut ja niitä tulisi käyttää ilmastonmuutoksen torjumiseksi erityisesti tällä alueella, jossa ilmastonmuutos on vaikuttanut jo nyt voimakkaasti. Muita edistettäviä teemoja ovat mm. koulutus, Agenda 2030, liiketoimintaympäristö ja yhteyspolitiikka.

Nämä eivät ole uusia kokonaisuuksia, vaan ne mainittiin jo vuoden 2015 eteläistä naapurustoa koskevassa tarkastelussa. EU haluaa niiden pysyvän agendalla jatkossakin ja pyrkii vahvistamaan niiden toimeenpanoa. Suomi on tukenut temaattista lähestymistapaa, joka jatkuu myös uudessa 2021 strategissa, varsinkin kun siinä voidaan huomioida maantieteellinen konteksti. Samalla pyrkimyksenä on vahvistaa demokratiaa, ihmisoikeuksia, oikeusvaltiota, hyvää hallintoa ja sosiaalista kehitystä naapurivaltioissa sitoutumalla yhteisiin arvoihin.

Tämänkertainen eteläisen naapuruston uudistushanke käynnistyi syksyllä 2020 epävirallisella ulkoasiainministerien lounaskeskustelulla, jolloin ministerit keskustelivat suunnitelmista Espanjan ja Italian työstämien ”non-paperien” pohjalta. Muutenkin eteläiset EU maat ovat olleet erityisen aktiivisia tämän naapuruston osalta ja nykyinen puheenjohtaja Portugal haluaa edetä nopeasti alueen osalta. Toinen keskeinen syy pandemian ohella uudistuksen valmistelun aloittamiselle viime syksynä oli se, että naapuruuspolitiikan maiden kanssa tehdyistä kumppanuussopimuksista suurin osa raukesi v. 2020 lopussa, joten tämän yhteistiedonannon pohjalta ryhdytään aikanaan edistämään monivuotista ohjelmointia. Kumppanuusmaille onkin ehdotettu prioriteettien voimassaolon pidentämistä kirjeellä, jotta neuvottelut voidaan käynnistää vanhojen prioriteettien pohjalta, mutta niitä tulevaisuudessa laajentaen ja vahvistaen. Marokko, jolla on erityiskumppanuus EU:n kanssa (privileged partnership), on jo sopinut omien kumppanuusprioriteettiansa jatkosta.

Uudistettavan EN-politiikan tavoite on luoda alueelle työpaikkoja erityisesti nuorille, jotta Eurooppaan suuntautuva maahanmuuttopaine vähenee. Lähes kaikki jäsenmaat ovat korostaneet yhteisten arvojen merkitystä kumppanuuden perustana. Rahoituksen määrän suhteen on jäsenmaiden keskuudessa epäselvyyttä ja joka tapauksessa tämä odottaa NDICI-keskustelujen päättymistä. EN-politiikalle toivotaan vakiintuneempaa institutionaalista kehystä so. säännöllisiä ministeritason kokouksia.

Tiedonannossa ja sen liitteenä olevassa talous- ja investointisuunnitelmassa keskitytään **talouteen**, keskeisellä sijalla ovat myös **ihmellinen kehitys ja arvot** – (ihmisoikeudet, oikeusvaltio, tasa-arvo) sekä **uudet prioriteetit** eli digitaalinen ja vihreä siirtymä. Myös nuoret, naiset ja ympäristö

pyritään samaan läpileikkaaviksi teemoiksi. Tiedonanto korostaa pohjoisen ja etelän välistä keskinäisriippuvuutta mutta **positiivisella otteella**. Lisäksi siinä korostetaan kumppanuutta sekä yhteistä omistajuutta ja yhteistä vastuuta. Suomelle on tärkeää, että EU:n perusarvot pysyvät keskeisessä roolissa myös toimeenpantaessa ohjelman periaatteita.

Rahoituksen osalta tiedonannossa pyritään innovatiivisuuteen ottamalla käyttöön **sekarahoitusjärjestely** (blended financing), jolla halutaan kasvattaa 7 miljardin euron pääoma 30 miljardiin euroon. Jäsenmaiden rooli on merkittävä poliittisesti ja yhteisohjelmoinnin/TeamEurope –yhteistyön kautta sekä yksityisen sektorin rahoituksen mobilisoinnissa. Ohjelmassa on otettu huomioon myös kumppanimaiden odotukset EU:n taloudellisen tuen ja investointien osalta. Lisäksi siinä vahvistetaan **sitoutumista ihmisoikeuksiin, oikeusvaltioperiaatteisiin ja tasa-arvoon**. EU:n tuki suhteutetaan eteläisten maiden sitoutumisasteeseen ja niiden kunnianhimoon implementoida yhteisiin arvoihin pohjautuvaa politiikkaa. Myös maahanmuuttokysymyksiin sovelletaan kumppanuuslähestymistapaa. Lisäksi EU haluaa kehittää **vuoropuhelun institutionaalista kehystä** järjestämällä säännöllisiä ministeri- tai jopa korkeamman tason tapaamisia esimerkiksi Barcelonan prosessin tapaan. EUH:n näkemys on, että keskustelut kumppanuusprioriteeteista ja ohjelmoinnista kumppanimaiden kanssa käydään tiedonannon pohjalta.

Jotta tiedonannon luonnostelemaa uutta Välimeren alueen agenda voidaan alkaa toimeenpanna, komission ehdottama talous- ja investointisuunnitelma nostaa esiin sarjan ”lippulaiva” investointeja ja hankkeita agenda pääkohtien jaottelun mukaisesti kattamaan seuraavat osa-alueet: (Ihmisten kokonaisvaltainen tukeminen (*Human development*), hyvä hallinto ja oikeusvaltio, taloudellisen toiminnan tukeminen (mm. inklusiivinen talous), kestävä kehitys, naisten ja nuorten työllistäminen, digitalisaatio, rauhan ja turvallisuuden tukeminen sotaa käyvissä maissa, maahanmuuttoon vaikuttaminen, vihreä siirtymä, ilmaston muutoksen torjunta ja puhtaampi energian tuotanto.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

E-kirjettä käsitellään ulkosuhdejaoston kirjallisessa menettelyssä 17.-18.3.2021

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Taloudellisiin vaikutuksiin tulee vaikuttamaan monet vireillä olevat aloitteet, joilla pyritään tehostamaan EU:n ulkosuhderahoitusta. Lisäksi eteläistä naapurustoa koskevassa tiedonannossa

rahoituksen osalta pyritään innovatiivisuuteen – mm. ottamalla käyttöön **sekarahoitusjärjestely** (blended financing), jolla halutaan kasvattaa 7 miljardin euron pääoma 30 miljardiin euroon. Lisäksi tiedonannossa halutaan hyödyntää Team Europe rahoitusta. Tämä tarkoittaisi sitä, että pyrittäisiin yhdistämään EU:n budjetin, eurooppalaisten rahoituslaitosten ja jäsenmaiden rahoitusta ja toimia kehitysyhteistyön ja myös laajemmin ulkosuherahoituksen alalla. Tulevilla Team Europe konsultaatioilla on yhtymäkohtia EU:n budjetin uuden naapuruus, kehitys- ja kv. kumppanuuksien instrumentin (NDICI) alueelliseen ohjelmointiin (2021-2027), jonka valmistelu on käynnissä rinnakkain alueellisten Team Europe –aloitteiden kanssa.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

JOIN(2021) 2 final

Asia: Yhteinen tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle

Uudistettu kumppanuus eteläisten naapurimaiden kanssa

Uusi Välimeren alueen toimintaohjelma ja sitä tukeva talous- ja investointisuunnitelma

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Lähetystöneuvos, Mari Neuvonen / mari.neuvonen@formin.fi / UM ALI-40, +358 50 4072755

EUTORI-tunnus

EU/2021/0150

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
